

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Diskusní dokument o budoucnosti financí EU

[COM(2017) 358 final]

(2018/C 081/18)

Zpravodaj: **Stefano PALMIERI**Spoluzpravodaj: **Petr ZAHRADNÍK**

Konzultace	Evropská komise, 4. 8. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	5. 10. 2017
Přijato na plenárním zasedání	19. 10. 2017
Plenární zasedání č.	529
Výsledek hlasování	138/8/14
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

Preamble

Toto stanovisko je součástí širšího balíčku čtyř stanovisek EHSV k budoucnosti evropského hospodářství, jež pojednávají o prohlubování hospodářské a měnové unie, hospodářské politiky eurozóny, unii kapitálových trhů a budoucnosti financí EU⁽¹⁾. Tento balíček je vypracováván v souvislosti s procesem, který nedávno zahájila Evropská komise vydáním bílé knihy o budoucnosti Evropy, a přihlíží k projevu předsedy Junckera o stavu Unie v roce 2017. V souladu s usnesením EHSV o budoucnosti Evropy⁽²⁾ a předchozími stanovisky k dokončení HMU⁽³⁾ je v tomto balíčku zdůrazněna nezbytnost společné vize při správě Unie, což zdaleka nezahrnuje pouze přístupy a opatření technického charakteru a je v první řadě otázkou politické vůle a společné perspektivy.

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV se domnívá, že *diskusní dokument o budoucnosti financí EU* umožňuje na jedné straně nastínit některé výzvy, jimž bude EU čelit v následujících letech, a na druhé straně usiluje o propojení možných řešení v oblasti rozpočtu, pokud jde o pět různých scénářů uvedených Komisí v *bílé knize o budoucnosti Evropy*.

1.2. EHSV zdůrazňuje, že pro evropské občany je vhodnější více (lepší) Evropy, nikoli méně Evropy, aby se překonala politická krize EU způsobená tím, že neexistuje strategická vize budoucnosti ani schopnost odpovídajícím způsobem reagovat na hospodářskou a finanční krizi. Narůstá rozdíl mezi obavami a očekáváními evropských občanů, kteří chtějí mít ve svém každodenním životě konkrétní výhody, a nedostatečnými pravomocemi a finančními zdroji, které EU v současné době má. Evropský projekt a sama EU přicházejí o důvěryhodnost a jsou zpochybňovány, což dává průchod současné vlně nacionalismu a populismu.

⁽¹⁾ Tento balíček tvoří stanoviska EHSV Hospodářská politika eurozóny 2017 (dodatkové stanovisko) (viz strana 216 v tomto čísle Úředního věstníku), *Unie kapitálových trhů: přezkum v polovině období* (viz strana 117 v tomto čísle Úředního věstníku), *Prohlubování hospodářské a měnové unie do roku 2025* (viz strana 124 v tomto čísle Úředního věstníku) a *Finance EU do roku 2025*.

⁽²⁾ Usnesení EHSV *Bílá kniha Komise o budoucnosti Evropy a další záležitosti*, 6. července 2017. Úř. věst. C 345, 13.10.2017, s. 11.

⁽³⁾ Úř. věst. C 451, 16.12.2014, s. 10 a Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 8.

1.3. EHSV souhlasí s přístupem, který je součástí diskusního dokumentu, podle něhož bude muset být základní zásadou rozpočtu EU snaha o vytvoření evropské přidané hodnoty a dosažení lepších výsledků, než jakých jsou schopny jednotlivé nekoordinované vnitrostátní rozpočty. Při tom je třeba opustit logiku „spravedlivé návratnosti“, rozdělení na členské státy jako čisté přispěvatele nebo čisté příjemce a slev ad hoc pro jednotlivé členské státy.

1.4. EU by měla nejdříve stanovit politické priority s vysokou evropskou přidanou hodnotou a až poté definovat zdroje nutné pro jejich dosažení a vypracovat reformu rozpočtu EU. Z tohoto hlediska EHSV nepovažuje za důvěryhodné, aby rozpočet EU představoval méně než 1 % příjmů a jen 2 % veřejných výdajů všech 28 zemí, což je úroveň, která neodpovídá výzvám, otřesům a krizím, jímž bude třeba čelit.

1.5. Reforma rozpočtu EU bude muset nutně představovat kvalitativní změnu, přičemž bude muset být nově stanovena jeho struktura v kapitolách týkajících se výdajů i vlastních zdrojů s přihlédnutím k odpovídajícím kritériím racionalizace, efektivity a účinnosti, a vůči občanům bude muset vystupovat zpříma a transparentně.

1.6. Kvantitativní a kvalitativní úprava rozpočtu vyžaduje seriózní a důkladnou konzultaci s občanskou společností tak, jak je zastoupena v rámci EHSV, s cílem odrážet reálné potřeby územních celků a ve veřejném zájmu zajistit pozitivní dopad na všechny občany.

1.7. Co se týče výdajů, EHSV považuje za programy s vysokou evropskou přidanou hodnotou střednědobé až dlouhodobé investice do rozvoje hospodářství, společnosti a životního prostředí, zaměstnanosti, inovací a konkurenceschopnosti, ochranu nejvíce znevýhodněných regionů a nejzranitelnějších sociálních skupin, flexibilní a včasnou reakci na asymetrické otřesy a náhlé krize, a to i pomocí samostatného rozpočtu eurozóny.

1.8. Za zvláště významnou EHSV považuje funkci makroekonomické stabilizace v eurozóně, neboť negativní dopad na jednotlivé vrstvy společnosti a na výrobní odvětví „ztrácející“ v rámci globalizace a technologické revoluce je jednou z příčin strategické krize EU a výskytu populismu.

1.9. Co se týče příjmů, EHSV souhlasí s analýzou provedenou ve zprávě *Future financing of the EU* (Budoucnost financování EU) Skupiny na vysoké úrovni pro vlastní zdroje (HLGOR), že by bylo vhodné dospět k novému rozpočtu s převážně vlastními nezávislými, transparentními a spravedlivými zdroji s rovným zatížením pro nejvíce znevýhodněné občany a pro malé a střední podniky.

1.9.1. EHSV potvrzuje příznivý názor na společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob (CCCTB) i na zdanění finančních transakcí, paliv a emisí oxidu uhličitého, které by v případě jejich výběru na evropské úrovni mohly jak určit základ daně na nadnárodní úrovni, tak bránit globálním dopadům na životní prostředí.

1.10. EHSV se domnívá, že dopad brexitu na víceletý finanční rámec (VFR) po roce 2020 může na jednu stranu představovat hrozbu pro „projekt“ EU (v návaznosti na jednání vedená členskými státy podle zásady „spravedlivé návratnosti“), na druhou stranu však může být významnou příležitostí, neboť na základě přijetí zásady „evropské přidané hodnoty“ může vést ke kvalitativnímu a kvantitativnímu zlepšení rozpočtu EU.

1.10.1. Z tohoto důvodu se EHSV domnívá, že by bylo vhodné, aby:

- Evropská komise co nejdříve vyčíslila dopad brexitu (podle rozdílných scénářů „tvrdého“ nebo „měkkého“ brexitu) na systém příjmů a výdajů EU a dopad na VFR po roce 2020,
- byla zahájena transparentní a veřejná diskuse o VFR po roce 2020 s institucionálními, ekonomickými a sociálními subjekty, představiteli občanské společnosti a občany EU,
- však nebyly sníženy zdroje určené na politiku soudržnosti a na sociální cíle.

Tak bude možné propojit systém rozdílných a konfliktních zájmů různých stran a stanovit společné řešení týkající se VFR po roce 2020.

2. Obecné připomínky

2.1. Přístup použitý v *diskusním dokumentu o budoucnosti financí EU* spojuje možná řešení ohledně rozpočtu s výzvami, které před Unii stojí v souvislosti s pěti různými scénáři stanovenými Evropskou komisí v *bílé knize o budoucnosti Evropy*. EHSV kritizoval tento přístup v nedávném usnesení k bílé knize ⁽⁴⁾ a označil všech pět scénářů za „umělé“, neboť jsou zaměřeny výhradně na členské státy a nemají žádný přímý význam pro evropské občany, kteří očekávají jasnou a společně dohodnutou strategii.

2.1.1. Znamená to ztratit důležitou příležitost vzhledem k tomu, že s analýzou obsaženou ve značné části dokumentu, která se týká přidané hodnoty financování z prostředků EU, určení trendů a výzev a různých variant budoucnosti financí EU, lze plně souhlasit, i když dokument neobsahuje účinný a efektivní společný politický návrh.

2.2. EHSV v posledních letech upozorňoval ⁽⁵⁾ na problémy evropského hospodářství a evropské společnosti, na základní zásady, jež je třeba dodržovat, na směry, jimiž je třeba se vydat s cílem oživit a zefektivnit činnost orgánů Společenství. EHSV při různých příležitostech zdůraznil, že pro evropské občany je vhodnější více (lepší) Evropy, nikoli méně Evropy ⁽⁶⁾, právě proto aby se překonala politická krize EU způsobená tím, že neexistuje strategická vize budoucnosti ani schopnost odpovídajícím způsobem reagovat na hospodářskou a finanční krizi.

2.3. EHSV v roce 2016 ohledně revize víceletého finančního rámce na období 2014–2020 v polovině období ⁽⁷⁾ uvedl, že je třeba uznat úsilí Komise, zejména různé podoby flexibility zavedené proto, aby čelily nenadálým krizím, a přístup zaměřený na výsledky a na výkon. Již tehdy se však zdálo, že konkrétní návrhy a vyčleněné prostředky nejsou dostatečné na to, aby řešily výzvy a priority EU, neboť víceletý finanční rámec je výsledkem nedostatečně ambiciózního kompromisu mezi členskými státy, které mají zájem na své „čisté bilanci“ a na výhodách pro určité zájmové skupiny, nikoli na nástroji na sledování zájmů EU jako celku.

2.4. V tomto rámci lze souhlasit s přístupem, který je obsažen v diskusním dokumentu a podle něhož „pravá podstata modernizovaného rozpočtu EU“ spočívá v tom, že „přidaná hodnota [plyne] ze sdílení zdrojů a dosahování výsledků, které v podmínkách nekoordinovaných vnitrostátních výdajů nejsou možné“ ⁽⁸⁾.

2.5. Aby bylo více lepší Evropy, musíme nejdříve stanovit politické priority s vysokou evropskou přidanou hodnotou, poté definovat zdroje nutné pro jejich dosažení a na jejich základě vypracovat reformu rozpočtu EU. Při tomto scénáři by již nebylo důvěryhodné, aby EU věnovala do vlastního rozpočtu méně než 1 % příjmů a jen asi 2 % veřejných výdajů všech 28 zemí, navíc s neustále sestupnou dynamikou ⁽⁹⁾. Tato výše se jeví jako naprosto neodpovídající novým výzvám, kterým EU musí čelit, a otřesům a krizím, které musí řešit.

2.5.1. Kvantitativní nárůst rozpočtu Unie bude muset být spojen s jeho značným kvalitativním zlepšením a s nově vymezenou strukturou v kapitole výdajů i v kapitole vlastních zdrojů. Za tímto účelem je nutné zohlednit příslušná kritéria racionalizace, účinnosti a efektivity rozpočtu a přímo a transparentně komunikovat s občany.

2.5.2. Kvantitativní a kvalitativní zlepšení rozpočtu EU musí projít i seriózní a důkladnou konzultací v rámci občanské společnosti tak, jak je zastoupena v EHSV, aby bylo zaručeno, že výdajové kapitoly budou skutečně odrážet reálné potřeby územních celků a budou mít ve veřejném zájmu pozitivní dopad na blaho občanů.

⁽⁴⁾ Usnesení EHSV ze dne 6. července 2017 *Bílá kniha Komise o budoucnosti Evropy a další záležitosti*: „EHSV se nedomnívá, že by volba mezi jednotlivými scénáři byla úspěšnou metodou, jak podpořit vědomí společného cíle nebo jak určit budoucí směřování“. Úř. věst. C 345, 13.10.2017, s. 11.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 75, Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 32, Úř. věst. C 451, 16.12.2014, s. 10 a Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 62.

⁽⁶⁾ „... prostřednictvím odklonu od subsidiarity k silnější a lepší Evropě...“, Úř. věst. C 351, 15.11.2012, s. 36.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 63, odstavec 1.1.

⁽⁸⁾ COM(2017) 358 final, s. 6 (české znění).

⁽⁹⁾ Maximální strop rozpočtu je stanoven na 1,2 % hrubého národního důchodu (HND) na základě rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů EU (2014/335/EU, Euratom), ale podle logiky uvedené v tomto stanovisku (tedy nejdříve stanovit politické priority a poté definovat zdroje nezbytné k jejich dosažení) by rozpočet EU neměl být omezen předem stanoveným maximálním stropem.

2.6. S tím, jak se objevují nové výzvy spojené s měnícími se geopolitickými scénáři a s nezbytnou adaptací na důsledky hospodářské a finanční krize, není náhodou, že EU vykazuje naprostou nepřiměřenost svého rozpočtu a dostává se do krize, která byla zpočátku hospodářskou a finanční krizí, poté se z ní stala krize společenská a nakonec krize politická.

2.6.1. Jedná se o politickou krizi plynoucí z rozdílu mezi narůstajícími obavami a tím, co od Unie následně očekávají evropští občané, kteří chtějí mít ve svém každodenním životě konkrétní výhody, a současnými omezenými pravomocemi a finančními zdroji, které má EU k dispozici. Tento rozdíl vyvolává vzrůstající nesnášenlivost a nacionalistické a populistické nálady, které zpochybňují evropský projekt a samu EU.

2.7. Diskuse o budoucnosti EU totiž probíhá v historické fázi, v níž panují mezi evropskými občany obavy a nejistota ekonomické, sociální, politické a institucionální povahy⁽¹⁰⁾. Zprv se jedná o stále ještě silné důsledky finanční a hospodářské krize, zejména v členských státech, které jsou krizí zasaženy nejvíce, v některých zeměpisných oblastech a především u osob se středními a nízkými příjmy. Z druhé o z toho plynoucí rozšířený skepticismus týkající se schopnosti politiky, členských států a EU udržet hospodářský blahobyt a sociální soudržnost v éře globalizace a mezinárodní konkurence⁽¹¹⁾. Zatřetí o rostoucí příliv migrantů a uprchlíků před válkami a chudobou v Africe a na Středním východě. Začtvrté, v poslední době, o odchod Spojeného království z EU, který jasně ukazuje, že EU není jasnou a nezvratnou volbou a který by se mohl rozšířit i na ostatní členské státy.

3. Konkrétní připomínky

3.1. Pokud jde o výdaje, klíčovým prvkem je zásada evropské přidané hodnoty, která se může zdát paradoxní v historické fázi, v níž na jedné straně sílí hlasy požadující více prostoru pro vnitrostátní vlády, až po extrémní myšlenky na vystoupení z EU, zatímco na druhé straně je již málo obhajitelná logika „spravedlivé návratnosti“, rozdělení na členské státy jako čisté přispěvatele nebo čisté příjemce a slev ad hoc pro jednotlivé členské státy.

3.1.1. Komise však udělala dobře, když tuto zásadu podpořila, protože široká politická shoda ve prospěch kroků EU může umožnit soustředění rozpočtu EU na dosažení skutečných výhod pro evropské občany na úrovni Unie, kterých jednotlivé členské státy nejsou schopny samy dosáhnout.

3.1.2. Z tohoto důvodu se EHSV shoduje s Komisí, že zásada evropské přidané hodnoty se musí stát jádrem diskuse o budoucnosti evropských financí a musí spočívat⁽¹²⁾:

- v naplnění cílů stanovených základními zásadami práva Unie, zejména článkem 3 Smlouvy o EU, který stanoví za cíl zajistit občanům důstojné životní podmínky, pokud jde o jejich blahobyt⁽¹³⁾,
- ve vymezení rozpočtu, který poskytne veřejné statky evropského rozměru a bude schopen přispívat k ochraně základních evropských svobod, jednotného trhu a hospodářské a měnové unie⁽¹⁴⁾.

3.1.3. V této souvislosti je zásadní, aby byl naplněn článek 311 SFEU, podle něhož si Unie „zajistí prostředky nezbytné pro dosažení svých cílů a pro úspěšné provádění svých politik“.

3.2. Diskusní dokument obšírně ukazuje, že řešení globálních výzev a krizí je nutně třeba hledat na evropské úrovni, soustředit odpovídajícím způsobem rozpočtové zdroje EU, využívat součinnosti s vnitrostátními rozpočty a zaměřovat tyto zdroje na programy s vysokou evropskou přidanou hodnotou, které mohou:

- v situaci stagnující produktivity a investic, stárnutí obyvatelstva a změny klimatu znovu nastartovat hospodářský, sociální a environmentální rozvoj, zaměstnanost, inovace a konkurenceschopnost pomocí střednědobých a dlouhodobých investic,

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 63, odstavec 2.3.

⁽¹¹⁾ Důvěru v EU a její instituce má pouze jedna třetina evropských občanů. Evropská komise, *Public Opinion in the European Union – Standard Eurobarometr 85*, květen 2016.

⁽¹²⁾ COM(2017) 358 final, s. 9 (české znění).

⁽¹³⁾ „Cílem Unie je podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel.“

⁽¹⁴⁾ „Unie vytváří vnitřní trh. Usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany...“ (čl. 3 odst. 3 Smlouvy o EU).

- chránit nejvíce znevýhodněné regiony a nejzranitelnější sociální skupiny, které jsou poškozeny jak přetrvávající hospodářskou krizí, tak negativními dopady globalizace⁽¹⁵⁾,
- v oblasti příjmů i výdajů včas a flexibilně reagovat na asymetrické otřesy, kterými jsou zasaženy některé členské státy, na migrační a uprchlickou krizi, na otázky vnitřní bezpečnosti, na krize mimo území EU a na společnou obranu.

3.3. Mezi prvky s vyšší evropskou přidanou hodnotou patří opatření, která EHSV uvedl již v souvislosti s VFR, společně s tím, co uvádí EHSV v usnesení k bílé knize⁽¹⁶⁾:

- koordinovaná evropská průmyslová politika s cílem zvýšit zaměstnanost a posílit konkurenceschopnost v sociálně tržním hospodářství, což usnadní dialog mezi všemi zúčastněnými subjekty, investice a podporu malých a středních podniků,
- sociální sbližování zdola nahoru probíhající zároveň s ekonomickým sbližováním z hlediska zaměstnanosti a výsledků v sociální oblasti, a to prostřednictvím provádění evropského pilíře práv a rozšíření Evropského sociálního fondu (ESF),
- migrační politika, která zaručuje uprchlíkům ochranu podle mezinárodního práva, a jejich integrace v EU, společný azylový systém, boj proti nelegální migraci a obchodování s lidmi a prosazování legálních cest do EU,
- boj proti změně klimatu vycházející z Pařížské dohody a ekologická transformace včetně podpory Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 v rámci všech politik EU,
- reforma společné zemědělské politiky (SZP) tak, aby bylo dosaženo cílů kvality životního prostředí, rozvoje venkova, potravinového zabezpečení a podpory příjmů zemědělců,
- reforma politiky soudržnosti s jasným stanovením výsledků, jejich systematické ověřování v průběhu provádění a následné hodnocení dopadů se současnou podporou transparentnosti a mobilizace partnerů,
- financování velkých investic do infrastruktury, transevropských sítí, výzkumu a inovací počínaje Evropským fondem pro strategické investice (EFPI) a programem Horizont 2020,
- samostatný rozpočet eurozóny schopný dočasně, ale zásadně přesunout zdroje v případě regionálních otřesů, působit proti vážným recesím v celé této zóně a zaručit nezbytnou finanční stabilitu⁽¹⁷⁾, s funkcí makroekonomické stabilizace na ochranu investic a proti nezaměstnanosti a nejisté práci.

3.3.1. Funkce makroekonomické stabilizace se jeví jako zvláště významná, neboť jednou z příčin strategické krize EU a objevení se populismu je i negativní dopad na sociální vrstvy a výrobní odvětví, která zažívají ztráty v důsledku globalizace a technologické a informační transformace. Malé a střední podniky mají na jednu stranu menší schopnost jednat nezávisle a ovlivňovat trh práce a systém sociálního zabezpečení, ale na druhou stranu nejsou na evropské úrovni ještě vybudovány sítě sociální ochrany, které by všem občanům umožnily těžit z růstu a globální hospodářské soutěže⁽¹⁸⁾.

3.4. Rozpočet EU musí tedy být funkční a musí poskytovat prostředky nezbytné pro splnění strategických priorit za použití vhodných kritérií pro racionalizaci, účinnost a efektivitu ve své struktuře a ve způsobu, jakým bude hodnocen a aktualizován⁽¹⁹⁾:

- přijetí výraznějšího zaměření na výkonnost a výsledky,

⁽¹⁵⁾ COM(2017) 240 final; Growing unequal? Income distribution and poverty in OECD Countries (Prohlubující se nerovnost? – rozdělení příjmů a chudoby v zemích OECD), OECD, 2008; Divided we stand: why inequality keeps rising (Zůstáváme rozdělení – proč se nerovnost stále prohlubuje?), OECD, 2011; In It Together. Why less inequality benefits all (Jsme v tom společně – proč je menší nerovnost přínosem pro všechny), OECD, 2015.

⁽¹⁶⁾ Usnesení EHSV ze dne 6. července 2017 *Bílá kniha Komise o budoucnosti Evropy a další záležitosti*, odstavec 13. Úř. věst. C 345, 13.10.2017, s. 11.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 41, odstavec 3.5.

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 63, odstavec 4. Viz také P. De Grauwe, *What Future for the EU After Brexit?* (Jaká je budoucnost Evropy po brexitu?), CEPS, říjen 2016.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 63.

- vyhodnocení kvality regulačního rámce pro alokaci výdajů rozpočtu EU,
- analýza vývoje výdajů jako trvalého procesu v polovině období, v jehož rámci každý projekt vyznačí cestu vývoje nutného k realizaci příslušných výsledků,
- nutnost zohlednit velmi úzkou existující vazbu mezi rozpočtem EU, správou hospodářské politiky a aktuální dynamikou evropského hospodářství,
- potřeba kontinuity rozpočtové politiky EU a naplňování a vyhodnocování jejích cílů.

3.4.1. Zejména pravidlo vyrovnaného rozpočtu by mělo být podpořeno dalšími ukazateli, které poměří výkon výdajů a výsledky v oblasti blahobytu občanů, které je třeba stanovit v rámci evropského semestru ve vhodných podobách a formách na základě dohody s Evropským parlamentem a s vnitrostátními parlamenty.

3.5. Plejáda dostupných zdrojů na úrovni Unie je navíc již nyní velmi složitá a neprůhledná. Kromě tradičních grantů a dotací zahrnuje i finanční nástroje na aktivaci soukromých zdrojů pomocí pákového efektu – prostřednictvím EFSI i strukturálních fondů – a různé nástroje, jako například Evropský mechanismus stability (ESM), které zavedly země eurozóny, ale působí mimo EU, za účelem finanční stabilizace⁽²⁰⁾.

3.6. Pokud jde o příjmy, EHSV souhlasí s analýzou provedenou ve zprávě *Budoucí financování EU* Skupinou na vysoké úrovni pro vlastní zdroje (HLGOR), které předsedal Mario Monti⁽²¹⁾. Zvláště důležité je sladit nový rozpočet s převážnou většinou vlastních nezávislých, transparentních a spravedlivých zdrojů. Ty by přicházely přímo do rozpočtu EU, aniž by procházely přes členské státy, ale bez zvýšeného fiskálního tlaku a většího zatížení znevýhodněných občanů a malých a středních podniků ve srovnání s nynější situací.

3.6.1. Zejména některé z nových zdrojů navrhovaných v této zprávě by měly evropskou přidanou hodnotu v oblasti příjmů, protože by se vybíraly na úrovni, která by byla vhodnější jak v zájmu určení základu daně na nadnárodní úrovni, tak pro obranu proti globálním dopadům na životní prostředí, a to zdanění podniků (CCCTB)⁽²²⁾ (zejména nadnárodních), finančních transakcí, paliv a emisí oxidu uhličitého.

3.6.2. V tomto rámci EHSV poukazuje mimo jiné na důležitost boje proti daňovým únikům, mj. prostřednictvím větší transparentnosti⁽²³⁾, a proti veškerým formám nekalé daňové soutěže mezi členskými státy.

3.7. Brexit s sebou ponese nevyhnutelné důsledky pro tvorbu rozpočtu EU po roce 2020. Mimo jeho vyčíslení, které ještě žádný orgán EU oficiálně nestanovil, mohou případné alternativy⁽²⁴⁾, jak vyrovnat schodek v rozpočtu způsobený brexitem, představovat následující možnosti: i) navýšení příspěvků od členských států EU, ii) škrtů ve výdajích EU, iii) kombinace dvou výše uvedených možností. V této souvislosti brexit představuje pro rozpočet EU současně hrozbu i příležitost.

⁽²⁰⁾ Future financing of the EU. Final report and recommendations of the High Level Group on Own Resources (Budoucí financování EU: závěrečná zpráva a doporučení Skupiny na vysoké úrovni pro vlastní zdroje), prosinec 2016, s. 82–84.

⁽²¹⁾ Future financing of the EU. Final report and recommendations of the High Level Group on Own Resources (Budoucí financování EU: závěrečná zpráva a doporučení Skupiny na vysoké úrovni pro vlastní zdroje), prosinec 2016.

⁽²²⁾ EHSV ho uvítal již v roce 2011 ve stanovisku *Společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob*, Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 63 a v roce 2017 ve stanovisku *Společný (konsolidovaný) základ daně z příjmů právnických osob*. Dosud nezveřejněno v Úředním věstníku.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 62.

⁽²⁴⁾ Odhad čistého průměrného ročního příspěvku Spojeného království do rozpočtu EU, který byl proveden několika výzkumnými institucemi, se pohybuje mezi 8 miliardami EUR (Institute for Fiscal Studies; Centre for European Policy Studies), 10 miliardami EUR (J. Delors Institute Berlin – Bertelsman Stiftung) a 20–27 miliardami EUR (European Policy Centre). Viz Institute for Fiscal Studies, 2016, *The Budget of the EU: a guide*. IFS Briefing Note BN 181. Browne, J., Johnson, P., Phillips, D.; CEPS, 2016, *The impact of Brexit on the EU Budget: A non-catastrophic event*. J. Nunez Ferrer; D. Rinaldi, Policy Brief 347; J. Delors Institute Berlin – Bertelsmans Stiftung, 2017, *Brexit and the EU Budget: Threat or Opportunity?* J. Haas- E. Rubio; EPC, 2017, *EU Budget post-Brexit – Confronting reality, exploring viable solutions*. E. Chonicz. Discussion Paper.

3.7.1. Představuje hrozbu, neboť pokud se následující jednání o VFR po roce 2020 budou řídit zásadou „spravedlivé návratnosti“, vyostří stávající rozdělení na členské státy, které jsou čistými plátcí, a ty, které jsou čistými příjemci, odsunou stranou zásadu evropské přidané hodnoty, a prohloubí tak nejistotu, v níž se nyní nachází projekt EU.

3.7.2. Brexit zároveň představuje významnou příležitost, jak reformovat rozpočet EU, zkvalitnit jej z kvantitativního i kvalitativního hlediska, provést zásadní přezkum jeho mechanismů v oblasti výdajů a na základě přijetí návrhu obsaženého v Montiho zprávě aktivovat důležitý systém vlastních zdrojů pro EU. Tak bude možno vymezit příkladný, účinný, účelný a transparentní rozpočet EU, který bude schopen získat důvěru evropských občanů a jasně jim ukázat výhody Evropy a cenu neexistence Evropy.

3.7.3. Z tohoto důvodu se jeví jako důležité:

- a) aby Evropská komise na základě rozdílných scénářů „tvrdého“ a „měkkého“ brexitu co nejdříve vyčíslila dopad na příjmy a výdaje rozpočtu EU, což mělo být ostatně uvedeno již v diskusním dokumentu i s ohledem na návrh VFR po roce 2020;
- b) aby byla zahájena seriózní, transparentní a veřejná diskuse o rozpočtu EU se všemi institucionálními, politickými a sociálními subjekty občanské společnosti a evropskými občany;
- c) aby však nebyly sníženy zdroje určené na politiku soudržnosti a na sociální cíle, neboť se jedná o nástroje nezbytné pro rozvoj EU.

Při tvorbě rozpočtu EU tak bude možné i při existenci rozdílných a konfliktních zájmů transparentně a demokraticky určit ty možnosti, které by mohly tyto zájmy propojit a přinést řešení, která by jednotlivé strany do velké míry sdílely.

V Bruselu dne 19. října 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Příloha

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu diskuse zamítnuty, obdržely však nejméně jednu čtvrtinu hlasů pro:

Odstavec 1.9.1.

Vyškrtnout:

~~„EHSV potvrzuje příznivý názor na společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob (CCCTB) i na zdanění finančních transakcí, paliv a emisí oxidu uhličitého, které by v případě jejich výběru na evropské úrovni mohly jak určit základ daně na nadnárodní úrovni, tak bránit globálním dopadům na životní prostředí.“~~

Odůvodnění

Tento odstavec se týká potenciálních vlastních zdrojů EU. V této souvislosti není zmínka o dani z příjmů právnických osob na místě, neboť spadá do působnosti členských států, nikoli EU. Co se týče zdanění paliv a emisí oxidu uhličitého, je předčasně tuto otázku na tomto místě vznášet. Případným společným evropským základem daně pro paliva a emise oxidu uhličitého resp. jejich zdaněním se Výbor zatím nezabýval.

Pozměňovací návrh byl zamítnut výsledkem 76 hlasů proti, 62 hlasů pro, 16 členů se zdrželo hlasování.

Odstavec 3.6.1.

Změnit:

~~„Zejména některé z nových zdrojů navrhovaných v této zprávě by měly evropskou přidanou hodnotu v oblasti příjmů, protože by se vybíraly na úrovni, která by byla vhodnější jak v zájmu určení základu daně na nadnárodní úrovni, tak pro obranu proti globálním dopadům na životní prostředí, a to zdanění podniků (CCCTB) (zejména nadnárodních), finančních transakcí, paliv a emisí oxidu uhličitého.“~~

Odůvodnění

V zájmu zamezení nedorozuměním by znění mělo být obecné povahy. Výbor se zatím nezabýval ani zdaněním nadnárodních podniků jakožto zdrojem vlastních příjmů EU, ani společným evropským základem daně pro paliva a emise oxidu uhličitého resp. jejich zdaněním.

Pozměňovací návrh byl zamítnut výsledkem 76 hlasů proti, 62 hlasů pro, 16 členů se zdrželo hlasování.
